REDACŢIUNEA.
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
*Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.*
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birouri de anunciurî:
În Viena: M. Dukes Nachf. Nax. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppeliks Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. În Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 6 cr.
— Publicărî mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 banî.

# GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francî, pe şése lunî 20 fr., pe trei lunî 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francî.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorî.
Abonamentul pentru Braşov
*Administraţiunea*, Piaţa mare Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunî 5 fl., pe trei lunî 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banî. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 164. Braşov, Luni-Marţi 25 Iulie (7 August). 1900.

## Proclamaţia lui Victor Emanuel.

Senină, generósă şi plină de devotamentul cel mai curat pentru ţéră şi naţiune este proclamaţiunea, ce a adresat'o alaltăerî tînĕrul Rege Victor Emanuel către poporul italian.

Pe lângă Dumnedeu Regele Victor Emanuel nu cunósce o putere mai mare, care sĕ-i pótă servi ca razim în împlinirea grelelor sale îndatorirî de domnitor, decât iubirea poporului sĕu.

Inaintea acestui popor, care jelesce astădî mórtea unuia din cei mai bunî şi devotaţî domnitorî ai sĕi, Victor Emanuel III. işi desfăşură credeul sĕu şi aspiraţiunile nobilei sale ambiţiunî, ca „cetăţén“ şi „rege“. Victor Emanuel vré sĕ fiă mai întâiu cetăţén şi apoi rege, ca şi bunicul sĕu, care după mórtea sa a primit numele binemeritat de „*pater patriae*“. El vrea sĕ mérgă cu poporul şi devisa lui este, ca urmând esemplelor date lui de bunicul şi de tatăl sĕu, sĕ scutéscă *libertatea* şi sĕ apere *monarchia* şi integritatea Italiei, ce o simboliséză în cuvintele: „*Roma intangibile*“.

Cu totul adêncit în cugetele şi sentimentele sale pentru viitorul naţiunei italiene, Victor Emanuel, afară de constatarea durerósă a crudei şi monstruósei fapte, care a curmat dilele tatălui sĕu iubit, nu dice nicî un cuvĕnt, care ar puté fi tălmăcit aşa, că la înaltele sale sentimente faţă cu viitorul s'ar însoţi şi simţul firesc de rĕsbunare a acelei fapte. In momentul solemnel al urcării sale pe tronul părinţilor sĕi, Victor Emanuel n'a vrut sĕ turbure seninătatea legăturilor strînse, ce-l légă cu poporul şi memoria tatălui sĕu, cu cuvinte de ameninţare şi de rĕsbunare. Firm hotărît de a scuti libertatea ţĕrii sale noul Rege nu s'a gândit, decât la apĕrarea acestei libertăţî şi a instituţiunilor monarchice, promiţĕnd sĕrbătoresce, că va apĕra cu mână tare şi energică aceste instituţiunî „în contra orî-cărui atac, vină el din orî şi ce parte.“

Se dice, că Regele n'a primit primul proiect de proclamaţiă, ce i-l'a propus ministeriul şi că a redactat el însuşi proclamaţia sa, făcĕnd marî schimbărî în proiectul primitiv. Décă este aşa, cu atât mai mare trebue sĕ fiă valórea cuvintelor, cu care Regele — despre care se asigură, că este un cap forte deştept şi luminat — se adreséză către Italienî.

Tînĕrul rege e deplin convins, că poporul italian e solidar cu cugetele şi sentimentele sale, şi ca dovadă e manifestaţia unanimă de durere în urma morţii tragice a Regelui Umberto.

Póte sĕ fiă şi este în cea mai mare parte aşa, cum crede şi simte Regele. Aşa a credut şi fericitul sĕu tată, când la 9 Ianuarie 1878 a dat proclamaţiunea către poporul italian, prin care îi anunţă suirea sa pe tron. „Voiu urma“, dise el atuncî, „marilor esemple ale tatălui meu: esemplului iubirei de progres şi a credinţei către liberele instituţiunî. Singura mea ambiţiune va fi, de a servi iubirei poporului meu“. Aşa a vorbit acum 22 de anî Regele Umberto şi şi-a câştigat simpatiile poporului, precum de sigur, că le va câştiga şi fiiul sĕu cu purtarea sa bărbătéscă şi cu însufleţirea sa de a servi şi el iubirei poporului sĕu.

Astădî, când osĕmintele bunului Rege Umberto aştéptă sĕ fiă conduse şi depuse de poporul cernit în Pantheonul din Roma, toţî Italienii simt durerea pentru pierderea acestui domnitor, în al cărui devotament pentru ţéră şi popor nimenî nu s'a îndoit. Dér în cursul domnirei sale, Regele Umberto a avut şi momente amare, vĕdĕnd, că intenţiunile sale bune şi salutare nu se pot realisa din causa neajunsuler celor multe, cu carî avea sĕ lupte ţéra şi regimul ei. A credut Umberto, că numai aşa va puté asigura posiţia de putere mare a Italiei, décă va întra în alianţa triplă; a credut, că fiind astfel mai mare siguranţa ţĕrii în afară, se va puté consolida şi înăuntru. Curĕnd a trebuit sĕ se convingă însĕ, că tocmai imperativul categoric al militarismului, ce l'au adus cu sine obligămintele impuse de alianţă, a adus ţéra în situaţiunea cea mai critică economică, deóre-ce patru din cincî părţî a cheltuelilor statului se duc pe datoriile lui, pe armată şi pe flotă. Şi totuşî Italia este de două-orî mai împovorată cu dărî, decât de pildă Francia.

Cheltuelile ei de stat cresc mereu, ér starea financelor ei devine în aceeaşî mĕsură tot mai rea. De aceea nu numai odată Regele Umberto a trebuit sĕ se convingă cu măhnire, că cu tóte progresele marî, ce le-a făcut ţéra mai ales în părţile de nord, poporul sufere de miseriă şi emigréză din ţéră în fiă-care an în numĕr de peste 200,000 suflete; a trebuit sĕ se convingă de nemulţumirea estremă ce domnesce, în multe ţinuturî ale Italiei.

Pe lângă militarism mai bântue ţéra şi nemulţumirile provocate prin politica prohibitivă agrară dela Sud, şi industrială dela Nord. Scim, că mai anî resultatul acestor stărî triste şi nemulţumirî s'a manifestat în turburările socialiste dela Milano, carî au provocat mĕsurî aspre şi chiar reacţionare din partea guvernului Pelloux şi au deşteptat marî nemulţumirî faţă cu Regele. A curs sânge mult pe stradă, a urmat starea de asediu, suspendarea libertăţii de pressă şi de întrunirî, condamnarea în massă a redactorilor diarelor opoşiţionale ş. a. Aceste întêmplărî au contribuit mult sĕ se nască o propagandă ascunsă prin pressă şi întrunirî secrete. Acestea n'au avut de a face cu anarchismul, dér au pregătit un pat cald şi pentru uneltirile acestuia.

Noul Rege are şi el cele mai nobile intenţiunî. Pentru a scuti şi a asigura dinastia, el va continua, credem, raporturile amicale cu statele aliate din centru. Dér ce folosi décă clasele domnitóre din Italia nu vor sci sĕ renunţe la interesele lor egoiste, pentru a ajuta Regelui sĕ-şî realiseze marele şi sublimul sĕu program de domnitor. Victor Emanuel III declară sĕrbătoresce, că nu vré reacţiune, ci libertate.

Fiă ca el sĕ aibă mai mult noroc, decât tatul sĕu, şi sĕ-i succédă a uni tóte forţele ţĕrii într'un mănunchiu şi a-le face sĕ se dedică numai pentru interesele cele marî şi generale ale ţĕrii şi ale naţiunii.

---

**Oprirea unei adunărî culturale.** Din comuna Sanislău, în comitatul Sătmarului, se anunţă prin o scire telegrafică, că *adunarea generală a despărţĕmêntului Sătmărean al Asociaţiunei*, ce a fost convocată pe diua de Sâmbătă, 4 August n., *a fost oprită* de autorităţile politice, carî s'au presentat cu putere armată, împrăştiind poporul. A fost împedecat *chiar şi concertul.*

Amĕnunte ne lipsesc. Aşteptăm informaţiunî.

---

**Koerber la Ratot.** De un timp incóce se face la *Ratot*, moşia ministrului preşedinte Szell, adevĕrat peregrinaj. *Szell* petrecênd aicî, merg sĕ-l visiteze unii şi alţii dintre bărbaţii conducĕtorî maghiarî. Face impresiă de tot ciudată, că tot la Ratot se duce şi ministru-preşedinte austriac *Koerber*, ca sĕ se înţelégă cu *Szell* privitor la situaţiune. Acestei visite i-se dă mare însemnătate politică şi foile maghiare încep sĕ facă de pe acum combinaţiunî, mai ales, că se afirmă, că îndată după acésta visită ministru-preşedinte unguresc va merge la *Ischl*, ca sĕ raporteze monarchului asupra mai multor afacerî, carî vor fi discutate la Ratot.

Este de altfel interesant a-se conósce părerea Cehilor despre visita lui Koerber la Ratot. „*Narodni Listy*“ dice, că ea va influinţa mult asupra raporturilor din Austria, de vreme-ce se scie, că din parte maghiară se urgitéză limpedirea stărilor din Austria. Ungaria — dice numita foie — vré sĕ scie, cu ce fel de mijlóce gândesce guvernul austriac sĕ facă a înceta crisa parlamentară austriacă. In privinţa acésta Szell va cere declaraţiunî precise dela Koerber, ér décă acesta nu i-le va puté da, călĕtoria lui la Ratot nu va rĕmâne fără de urmărî pentru cabinetul sĕu. „Narod. Listy“ sfătuesce pe Koerber sĕ nu se ducă la Ratot, căcî Coloman *Szell* este amicul centralistului german *Ch'umetzky*, şi el îi va da sfatul, care l'a dat înainte cu 29 anî contele Andrassy: „*Cei 15 milióne de Slavî trebue turtiţî la păretele german*“.

---

## Victor Emanuel către popor.

Noul Rege al Italiei *Victor Emanuel III* a dat o proclamaţiune către poporul italian, în care laudă virtuţile Regelui *Umberto*, care a meritat numele de „*Părinte al poporului*“. Proclamaţiunea dice:

„Al doilea Rege al Italiei, care a scăpat din primejdiile bătăliilor, care a eşit neatins din primejdiile la carî s'a espus cu acelaşî curagiu pentru a alina calamităţile publice; acel Rege bun şi virtuos a cădut victima unei crime gróznice în mijlocul unei sĕrbătorî poporale. Nu mî-a fost dat sĕ primesc ultima-i suflare, dér simt, că datoria mea este de a urma poveţele părintescî, de a imita virtuţile lui de Rege şi de prim cetăţén al Italiei. In acest moment suprem de adêncă durere, sunt îmbărbătat de puterea, pe care 'mî-o dau esemplele augustului meu părinte, a acelui Rege care a meritat numele de părinte al poporului, sunt îmbărbătat de puterea, care mî-o dau dragostea şi devotamentul poporului italian. Regelui venerat, cu căldură plâns, supravieţuesc instituţiunile pe care le-a păstrat cu lealitate în domnia sa de 22 anî, şi pe care a isbutit sĕ le facă neclintite. Aceste instituţiunî sunt sfinte prin tradiţiunile Casei mele şi prin dragostea ferbinte, ce are poporul pentru ele. Apĕrate cu putere şi energiă în contra orî-cărei înşelăciunî, în contra orî-cărei siluirî, orî de unde ar veni, vor asigura, sunt încredinţat, prosperitatea şi mărirea patriei.

A fost gloria Bunicului meu de a fi dat Italienilor *unitatea şi independenţa*, ér *gloria tatălui meu a fost de a le fi păstrat cu îngrijire. Scopul domniei mele este însemnat de aceste amintirî neperitóre.* Sĕ-mî ajute Dumnedeu şi sĕ mĕ întăréscă dragostea poporului meu, ca sĕ pot închina tóte silinţele mele de Rege la *ocrotirea libertăţii şi la apĕrarea monarchiei unite* una şi alta prin legăturî nedesfăcute cu interesele cele mai înalte ale patriei.

„Italienî! aduceţî prinosul vostru de lacrimî şi de cinste sfintei amintirî a Regelui Umberto de Savoia, voi carî aţî dovedit încă odată, că priviţî doliul amar al Casei mele ca doliu al vostru. Acéstă *solidaritate de gândirî şi de iubire* a fost, va fi tot-déuna apĕrarea cea mai sigură a regatului meu, cea mai bună garanţiă a unităţei patriei, care se resumă în numele august de „*Roma intangibilă*“, simbol al mărirei şi chezăşiă de integritate pentru Italia. Acésta este credinţa şi ambiţiunea mea de cetăţean şi de Rege“.

Textul proclamaţiunei a fost presentat Regelui în decursul dilei de Vinerî în Monza de către miniştri. Victor Emanul a declarat, că lucrul fiind de mare însemnătate, vré sĕ studieze mai întâiu conscienţios proclamaţiunea. Miniştrii s'au mirat de acésta, fiind-că până acum se urma cu totul altă praxă. Regele, se dice, a şi făcut corecturî şi schimbărî esenţiale în text.

Proclamaţiunea a făcut cea mai bună impresiune, atât asupra poporului italian, cât şi în străinătate. Cu deosebire place Italienilor, că Regele chémă naţiunea întrégă sĕ-i fiă spre ajutor, când vré sĕ susţină şi sĕ continue *opera bunicului sĕu*, adecă *unitatea* Italiei, şi accentuéză, că va apĕra *libertatea* şi va susţiné *solidaritatea* între *popor* şi *rege*.

---

## Doliul Italiei.

**Imormêntarea lui Umberto.**

Din *Roma* se telegrafeză, că în urma dispoşiţiunei Regelui Victor Emanuel, tatăl sĕu *Umberto* va fi îmormêntat *Joi* în 9 August în *Panteonul din Roma*. Mortul va fi transportat, fără de nicî un ceremonial, Miercurî séra din Monza, şi Joi va fi îmormêntarea. Garnisónele din Milano şi Monza vor forma garda de onóre. Victor Emanuel va pleca mai înainte la Roma.

Umberto a fost aşeḑat în 3 August séra pe catafalc. Camera mortuară simplă, fù arangiată frumos şi împodobită. La capul cosciugului este aşeḑată o flamură italiană, la picióre o tablă de argint cu inscripţia: „Sua Majestà Umberto I, figlio di Vittorio Emanuele II e di Maria Adelaide di Absburgo-Lorena, nato 14 marzo 1844, morto 29 luglio 1900“.

„*Tribuna*“ din Roma spune, că Vaticanul a dispuns, ca clerul catolic din Italia întrégă sĕ participe fără de escepţiune la sĕrbătórea de doliu, ce se va arangia pentru mórtea lui Umberto. „Tribuna“ observă, că acesta e primul cas, când clerului i-se dispune participarea la o manifestaţiune naţională.

Din *Bucuresci* se anunţă, că generalul *Lahovari*, ministru de rĕsboiŭ, a călĕtorit la Roma, ca sĕ represente pe Majestatea Sa Regele Carol la îmormêntarea lui Umberto.

**Regele către armată.**

Regele *Victor Emanuel* a dat următorul ordin de ḑi către tóte trupele de pe uscat şi apă:

„Durerea naţiunei pentru mórtea tragică a regelui Umberto, a aflat de sigur ecou şi în inimile vóstre, ale bunilor şi vitejilor mei soldaţĭ. In momentele acestea de jale, gândul meu se întórce către voi toţĭ, ca sĕ-mĭ daţĭ mie iubirea cu care aţĭ încunjurat pe decedatul rege, şi pe care, urmând esemplul tatălui meu, v'o reîntorc cu inimă curată de militar. Cu voi dimpreună mĕ gândesc la acei cameraḑĭ, carĭ în Eritrea şi China dovedesc virtuţile militare italiene şi carĭ înalţă sus flamura gloriósă naţională, simbolul mărirei şi unităţii patriei“.

**Victor Emanuel împĕratului Wilhelm.**

După „Nordd. Allg. Ztg.“ din Berlin, Regele Victor Emanuel a rĕspuns prin următórea telegramă la condolenţa împĕratului Wilhelm:

„Telegrama Vóstră m'a mişcat adânc. In ea vĕd dovada, că vrei sĕ-mĭ dai mie *amiciţia frăţéscă*, ce ai purtat'o totdéuna faţă de tatăl meu atât de crud ucis. Memoria lui, ce rĕmâne neştérsă în inimile nóstre, va conserva tot aşa de neschimbate şi nealterate legăturile, ce unesc casele nóstre şi popórele nóstre“.

## Maghiarii şi Românii în Paris.

In nr. de Sâmbătă al foiei nóstre am arătat pe scurt asupra unei discusiunĭ importante în *Congresul de istorià comparată*, ce s'a ţinut la finea lui Iulie în Paris. Scim, că d-l *Xenopol* era înscris printre cei dintâiŭ la ordinea ḑilei, avênd drept subiect „*Ipotesa în Istorià*“. Am vĕḑut, cum foile unguresci bucinaseră în lume, că „Românii au păţit fiasco“ la acel congres, afirmare acésta, faţă de care esprimarăm îndoiala şi ḑiceam, că ar fi bine, décă s'ar raporta şi din parte română asupra amintitei discusiunĭ, pentru a-se constata şi restabili adevĕrul Acésta cu atât mai vêrtos, că foile unguresci făcuseră svon cu o conferenţă, ce a ţinut'o un anumit „savant“ maghiar *Darvai* despre „*Primii vasalĭ ai statului ungar*“, ca se combată chipu, indirect, tesa d lui Xenopol despre continuitatea Românilor în Dacia. Darvai, urmând sistemul obicinuit de Ungurĭ, nega continuitatea Românilor în Dacia şi susţinea tesa emigrării din nou a Românilor în Dacia în veacul XIII.

Spuneau şi foile jidano-maghiare, că d-l Xenopol a rĕspuns imediat, dér presentau lucrul aşa, ca şi când replica dênsului n'ar fi avut succes. N'a fost însĕ aşa. Ḑiarele maghiare au raportat şi de astă-dată fals şi mincinos, căcĭ étă ce scrie în privinţa acésta „*Constituţionalul*“ din Bucuresci în numĕrul sĕu dela 4 August:

„D-l *Xenopol* cerù cuvêntul şi într'o strălucită improvisare arătă, că nu se putĕ trata cestiunea Românilor prin documente, precum o făcuse Darvai, într'un studiu scurt, cum trebue sĕ fià comunicările, ce se fac la congrese. A mai spus, că citaţiunile luate de savantul ungur din textele latine, erau *trunchiate şi supuse unor interpretărĭ silite*, şi cà, prin urmare, aserţiunea d lui Darvai, că cestiunea română n'are nicĭ-decum un caracter ipotetic, dér, că ar putea fi resolvită definitiv, în sensul adversarilor continuităţei, era *şi neîntemeiată şi prea îndrăsnéţă*.

D-l Xenopol a făcut din nou, de astă dată prin graiŭ, espunerea teoriei sale asupra ipotesei şi a interesat viŭ auditoriul. A fost felicitat de mai mulţĭ savanţĭ asupra chipului magistral cum a susţinut tesa română.

Savantul profesor nu s'a mărginit în a'şĭ susţinĕ teoria. Pe lângă acésta a distribuit tuturor membrilor congresului, şi întâiŭ de tóte representanţilor Ungariei, „*Rĕspuns la cartea d lui A. de Bertha*“, dat de d sa asupra cestiunei române, studiu pe care l'a publicat în limba germană, în „*Deutsche Litteratur Zeitung*“ din Berlin.

In acelaşĭ timp d-l Xenopol a trimis o ediţiune francesă din studiul sĕu la toţĭ ómenii de stat din Europa. Ast-fel argumentele în favórea continuităţei Românilor în Dacia au fost espuse din nou în douĕ opere, care resumă, în stilul clar şi atrăgĕtor al istoricului nostru, formidabila controversă, care e póte cestiunea istorică cea mai complicată din tóte epocile“.

## Rĕsboiŭ în China.

Se ḑicea, că trupele aliate au plecat deja din Tien Cin spre Peking. Scirea acésta nu se confirmă încă, ba la Berlin se trage la îndoială chiar, fiind-că nicĭ unul din admiralii puterilor n'au comunicat până acum nimic guvernelor lor.

Inaintarea spre Peking se isbesce de douĕ marĭ piedecĭ: trupele nu sunt încă destul de bine pregătite şi n'au un comandant suprem comun; apoi *Anglia*, în lipsă de armată suficientă, pune piedecĭ înaintării. Imprejurarea acésta se remarcă pretutindenĭ la guvernele europene şi s'ar părĕ, că acum Anglia înclină spre punctul de vedere al Americei, vrênd şi ea sĕ câştige favorurĭ speciale din aceea, că se arată a voi sĕ susţină raporturĭ mai bune cu guvernul chines.

Intr'aceea sosesc scirĭ despre nouĕ cruḑimĭ sĕvîrşite de trupele chinese. „Daily News“ din Londra primesce din Tien-Cin scirea, că un refugiat din Debasdiesa, sat aprópe de Tien-Cin, istorisesce, că trupele împĕrătescĭ chinese *au ucis 10—15,000 crestinĭ indigenĭ.*

Biroul telegrafic rusesc din *Petersburg* primesce din *Shanghai* vestea, că în China sudică *Boxerii au pustiit misiunile creştine şi au omorît pe misionarĭ.* Armata regulată s'a unit cu Boxerii.

Mai mare sensaţiă a produs o scire din *Shanghai* publicată de ḑiarele englese, după care *lângă Niucĭvang Ruşii au fost bătuţĭ şi siliţi a-se retrage* şi a da din mână calea ferată Niucĭvang-Port-Arthur. Cam *40,000 Chinesĭ au împresurat lângă Tasikov armata ruséscă.*

Incât despre *sórtea ambasadorilor* din Peking „Times“ primesce din Shanghai scirea, că după o telegramă a guvernului din Santung, ambasadorii erau neatinşĭ în 27 Iulie. Boxerii şi armata chinesă luptă între sine. Refugiaţĭ din Peking spun, că trupele generalilor *Junglu* şi *Tang-Fu-Siang* au devastat casele cetăţenilor mai bogaţĭ.

## SCIRILE ḐILEI.

— 24 Iulie v.

**Congregaţiunea comitatului Braşov.** Pe ḑiua de Joi 9 August st. n. 1900 s'a conchemat o *adunare generală estra-ordinară* a representanţei comitatului nostru. Intre cele 7 puncte puse la ordinea ḑilei, cel dintâiu este propunerea unei adrese de felicitare şi de omagiu la aniversarea a 70 a a ḑilei nascerei Majestăţii Sale ces. şi reg. Apostolice Francisc Iosif I. Punct 2—6 se referă la unele decisiunĭ ale comunelor. La sfêrşit se vor ceti şi discuta adresele şi representaţiunile sosite dela alte comitate.

**Conferenţa interparlamentară**, care a fost deschisă Marţia trecută în Paris, şĭ-a sfêrşit deja Vinerĭ lucrările. Anul viitor comitetul conferenţei va ţinĕ o şedinţă în Berna, ér pentru 1902 conferenţa se va întruni în *Viena.* In senatul interparlamentar au fost aleşĭ de rêndul acesta: pentru Austria deputaţii din „Reichsrath“ br. *Pirpue* şi *Guicwos*, pentru România d-l V. A. *Urechià*, pentru Ungaria contele Albert *Apponyi* şi pentru Serbia *Nicolaevicĭ* şi *Gvosticĭ.*

**Asasinat în Bucuresci.** Un Bulgar, de profesiune croitor, cu numele Stefan *Dumitroff*, a sĕvîrşit Sâmbătă nóptea în strada Iancului din Bucuresci o crimă oribilă. Profesorul St. *Mihăileanu* dela liceul Sf. Sava, s'a dus de acasă de cu vreme cu soţia şi cu o fetiţă a sa la un prietin. Pe când se reîntorcea spre casă, la órele 12 nóptea, apare la colţul stradei Iancului un individ tinĕr între, 17—18 anĭ, îmbrăcat în haine negre, şi trage un foc de revolver asupra profesorului Mihăileanu. Glonţul l'a lovit în spate. La strigătele desperate ale jertfei, care căḑù în mijlocul stradei, curgêndu-i sângele în şiróie, nu era cine sĕ alerge după asasin. Nenorocitul fù ridicat de soţia şi de fiica sa şi dus către casă, care nu era departe de locul unde a fost comis atentatul. Aci fù chemat în grabă un medic, care a dispus trimiterea jertfei la Spitalul Colţea. Pe drum însĕ sĕrmanul profesor *murì.* Asasinul, care în urmă fù prins, este Bulgar din Macedonia. La interogatoriu declară, că a comis crima din *motive politice.* Profesorul Mihăileanu redacta în Bucuresci revista „Peninsula Balcanică“.

**Cas de mórte.** Din Reghinul săsesc primim chiar la încheierea fóiei trista scire, că d-l advocat Patriciu Barbu a îndurat o grea lovitură a sorţii prin mórtea soţiei sale, d-na *Elena Barbu* născ. *Grecu*, întêmplată alaltăerĭ, în 4 August n. Rĕposata a fost o femeiă nobilă, Româncă însufleţită şi căldurósă sprijinitóre a instituţiilor nóstre culturale. Era membră pe viéţă a Asociaţiunei şi a mai multor reuniunĭ. — Adresăm întristatului soţ şi rudeniilor sincerile nóstre condolenţe!

**Invĕţămêntul în diecesa Lugoşului.** După un raport al d-lui Ioan Boroş, inspector şcolar diecesan, se află în diecesa română unită a Lugoşului 86 şcóle gr. cat. cu 85 învĕţătorĭ. Obligaţĭ a cerceta şcóla erau în anul trecut şcolar 13,094 copii; dintre aceştia au cercetat şcólele confesionale 7467, ér şcóle strĕine 4297.

**Pentru împodobirea bisericei** s'a înfiinţat în comuna *Sâncel* de lângă Blaşiŭ o reuniune a femeilor cu statute aprobate de Consistor. Reuniunea s'a înfiinţat înainte numai cu vre-o 4 lunĭ şi a ajuns sĕ aibă 44 membri, bărbaţĭ şi femei, cu un capital de 200 cor. Comitetul reuniunei, în urma unei hotărîrĭ a aduuărei generale din Martie a. c., face acum pregătirĭ pentru arangiarea unei tombole în favorul ridicărei iconostasului. Colectarea obiectelor pentru tombolă e în curgere.

**O întêmplare cutrierătóre** s'a petrecut, cum se anunţă din Alba-Iulia, pe moşia dela Stremţ a lui Bela Gall. Ḑilele acestea proprietarul moşiei a observat, că i-s'au furat din odaiă nisce obiecte de argint şi a învinuit pe servitorul sĕu, Bela Papp, că le-a furat. Papp s'a jurat, că e nevinovat. Cu tóte acestea domnul sĕu l'a ameninţat, că-l va denunţa la gendarmeriă. Pe Papp într'atâta l'a mâhnit suspiţionarea stăpânului sĕu, încât îndată după convorbirea cu el s'a dus în şură şi s'a spênḑurat. Când proprietarul a aflat ceea-ce s'a petrecut, a fost aşa de mult sguduit, vĕdênd că suspiţiunea sa a provocat mórtea feciorului, încât a fost lovit de paralisie la inimă şi după câteva minute a murit.

**Decorat.** D-l Augustin *Berian*, originar din Cugir şi fost elev al şcólelor din Blaşiŭ, ér aḑĭ şef de regiă la domeniul corónei Borca, în România, a fost decorat cu „Serviciul credincios“ cl. I în aur.

**Mare tempestate în Treiscaune.** In săptĕmâna trecută s'a descărcat asupra mai multor comune din Treiscaune o mare tempestate. Pe munţĭ a fost o ruptură de norĭ, care a făcut sĕ esundeze văile, rĕsturnând clăile de grâne dela câmp şi ducênd o parte din ele. Marele pod din centrul comunei Covasna, clădit de curênd cu spese considerabile, a fost distrus. Cu ocasiunea acésta căḑură în apă mai mulţĭ muncitorĭ, carĭ se aflau pe pod, sĕvîrşind lucrărĭ de apĕrare. Intre ei era şi vice-primarul comunei. Cincĭ dintre cei căḑuţĭ fură încurênd scoşĭ din valurile apei, dér poliţistul Köver Iózsef, Kovacs Imre, şi servitorul comunei Vajna Lajos fură răpiţĭ de valurĭ. In diminéţa ḑilei următóre însĕ Vajna L. fù aflat, dér greu rĕnit.

## Conjuraţia anarchistă.

Din tóte părţile se anunţă, că asasinul Gaetano *Bresci* face parte din o mare conjuraţiune anarchistă. După scirĭ sosite din Milano, cercetările scot la ivélă amĕnunte tot mai înfiorătóre. Pe Regele *Umberto* îl persecutau formal asasinii. Poliţia a constatat, că anarchiştii voiau sĕ ucidă pe Umberto mai curênd, ei însĕ au trebuit sĕ-şĭ amâne planul. O femeiă din *Bergamo* a primit Sâmbătă, înainte de omorul din Monza, o scrisóre din America, în care era întrebată, décă Umberto mai trăesce.

In *Monza* totul era pregătit, ca Umberto sĕ cadă jertfă. Anarchiştii au aranjat lucrurile aşa, ca décă Regele va şedé de a drépta în trăsură, atuncĭ *Bresci* sĕ împusce asupra lui, ér de va şedé de a stânga, atuncĭ sĕ împusce altul.

Din *Buenos-Ayres* se vestesce, că o femeiă de acolo a călĕtorit pe tren cu doi muncitorĭ, carĭ politisau viu. Cel mai în vîrstă a ḑis, că *propaganda prin faptă* e inevitabilă şi că toţĭ muncitorii cugetă la fel. Apoi a ḑis:

— Umberto va dispărĕ în curênd de pe scenă; îl regret, dér causa nóstră pretinde jertfa acésta. Un membru al alianţei nóstre *îl va ucide.*

*

Se vorbesce mult despre un individ cu numele *Nicola*, papucar în Milano. Acesta a telegrafat lui Bresci sĕ grăbéscă la Milano, căcĭ „tóte sunt pregătite“. Bresci s'a şi dus. Între alţii a mai fost arestat un anumit *Passanti* Natale, bănuit de a fi avut parte la atentat. După omor Passanti s'a dus din Monza la Ancona, unde a fost deţinut. In lada lui s'a aflat o cămaşă plină de sânge şi o batistă.

*

Din *Milano* se telegrafézà, că *Bresci* fiind din nou ascultat, a recunoscut, că a *esistat o conjuraţiune*; amĕnunte însĕ n'a voit sĕ dea. *Bresci* a mai declarat:

— Mĭ-a stat în putere sĕ ucid pe Regele deja cu ocasia sosirei lui la serbare. Am întârḑiat însĕ, fiind-că nu eram sigur, décă într'adevĕr e Regele, orĭ nu. După serbare m'am convins, că el este şi l'am împuşcat.

*

Doctorul Mauri, socialist, a fost chemat la Monza, ca sĕ esamineze ranele primite de Bresci, care era sĕ fie sfăşiat de mulţime după comiterea atentatului.

Doctorul Mauri dă ḑiarului „Avanti“ următórele amĕnunte:

„Asasinul e un bărbat frumos, robust; privirea lui e rece, aspră, dispreţuitóre. Nu se observă la el nicĭ un semn de degenerare fisică. Când a vorbit despre omor, în ochii lui lucea lumina fanaticului, a apostolului, care crede, că şĭ-a împlinit misiunea. Despre familia sa, despre nefericitul sĕu frate, care e ofiţer, a vorbit fórte indiferent. El se simte deslegat de tóte consideraţiile omenescĭ şi se consideră ca un instrument al unor puterĭ mai superióre“.

*

„Daily News“ anunţă din New-York, că detectivii americanĭ au constat, că omorul din Monza este opera unei conjuraţiunĭ fórte estinse. Capul conjuraţiunei este contele Nicola *Malatesta.* Joia trecută anarchiştii din Paterson au ţinut un conciliabul, în care au declarat, că fapta lui Bresci a fost *o urmare a stărilor sociale de aḑĭ.*

„Herald“ din New-York spune, că poliţia şi autorităţile italiene sunt în posesiunea unui material, care nu lasă nicĭ o îndoială asupra împrejurării, că în *New-York* şi *Patterson* s'a ţesut *o mare conjuraţiune anarchistă contra capetelor încoronate.*

*

Raportorii diarelor americane au interviewat pe mai mulți anarchiști din Patterson.

Peter *Festerer*, spaniol, directorul diarului anarchist „El Despetar", a spus: „Bresci era unul dintre ai noștri; vorbea rar în meetingurĭ, era liniștit și se îmbrăca cu eleganță. N'a fost nicĭ un complot. De sigur, că Bresci a lovit, fiind-că sosind în Italia a vědut rudele sale oprimate".

Ernestina *Crevella*, o frumósă fată, sufletul anarchiștilor din Patterson, a spus, dice raportorul, în fața altor mulțĭ anarchiștĭ: „Umberto n'a făcut nicĭ un bine pentru Italia, care e o splendidă țéră, dér din care noi furăm nevoițĭ a fugi, spre a nu muri. Fiiul unui asemenea tată va fi un rege rěu".

Ema *Goldmann*, tot o fată prea frumósa, a dis: „Noi nu complotăm nicĭodată mórtea unui monarch, dér aprobăm asasinatul. Țarul póte sě tremure".

Unul din cei de față a adăugat atuncĭ: „Noul rege al Italiei va muri!"

Crevella îi puse mâna pe gură: spunêndu-i: „Tăcere"!

Raportorul atuncĭ a întrebat: „Ai aproba mórtea lui Mac Kinley?"

Crevella rěspunse: „Italienii sunt tratațĭ aci ca cânii".

Un al treilea interveni: „Décă e un președinte rěu, trebue sě móră".

Crevella repetă: „Tăcere"!

Widemar, directorul diarului anarchist „Questione sociale", întrebat, a spus: „*Toțĭ monarchii trebue sě dispară de pe pămênt.* Décă fiiul lui Umberto va fi mai bun..." Dér nu putù sě sfirșéscă frasa.

## Cestiunea ambasadorilor.

Cestiunea primordială pe care ne sunt adĭ ficsațĭ ochii nostri, este acésta a ambasadorilor. Și nu fără drept. Séu că ar fi fost masacrațĭ miniștrii puterilor europene, cu familiile și cu suita lor, cum ni-se anunța întâiŭ, séu că sunt deținuțĭ și închișĭ ca ostaticĭ, cum se vestesce adĭ, crima este aprópe tot atât de fenomenală.

Și ea este fenomenală, fiind-că e fără precedențe. Violarea imunității diplomatice este o barbariă ne mai pomenită. Nicĭ Ostrogoțiĭ, nicĭ Huniĭ, nicĭ fanaticii din Nigriția, nicĭ antropofagiĭ din Zeelanda-nouă n'au atentat asupra ómenilor trimișĭ ca parlamentarĭ.

Dér chiar enormitatea batjocurei actuale oferă uitându-te bine la ea, o indicațiune óre care liniștitóre. Nu e probabil ca un guvern regulat, chiar și un guvern revoluționar, sě-șĭ fi luat asupră-șĭ responsabilitatea și inițiativa esecuțiunei. Inclinăm a crede, că ne aflăm înaintea unor rěscóle localisate în mijlocul unei poporațiunĭ destul de colosală, dér totușĭ particulară.

Putem obiecta la acéstă părere optimistă, că cugetele tainice și ascunse ale diplomației „cerescĭ" sunt nenuměrabile și greu de pětruns ca și stelele firmamentului, că simularea unei rěscóle, plebeie, póte fórte bine emana din șiretlicurĭ împěrătescĭ; și in special, că impresurarea și închiderea ca ostaticĭ a ambasadorilor, ar fi un fin calcul al înaltului mandarinat. Când Europa mâniósă ar veni sě rěsbune infamia, cu flotele și cu legiónele ei, atuncĭ la primul bubuit al tunurilor, micul om galben ar ridica steagul alb al păciĭ și ar lua cuvêntul dicênd: „Ertațĭ fraților bunĭ albĭ, iertațĭ! Noi am împedecat revolta, și décă am deținut pe representanții voștri am făcut'o pentru a le garanta siguranța. Sunt aci, priviți-i. Sunt sub coperiș înaintea geamurilor, întregĭ și sěnětoșĭ. Nu ne aducețĭ lupta, căcĭ la din contră tot nu-i vom elibera și îi vom ținé cu dreptul de a ne rěsbuna și noi contra invasiunilor. Nu pușcațĭ, și vě cugetațĭ bine c~ facețĭ, că décă mai înaintațĭ cu un pas, noi îi vom păstra așa de bine, încât cenușa lor, predată vêntului, nu va mai fi nicĭodată transportabilă în lumea vóstră cea mică".

Sě fiă posibilă o astfel de machinațiune? Atâta fiere are loc în sufletul acestor paviani? Nu scim, înse e posibil după tóte cele petrecute. Dér în casul acesta nu e timp de a șovăi nicĭ o secundă. Nu trebue sě fiă omul cavalerescu față de tâlharĭ. Un contract stricat prin violență, n'are nicĭ o valóre. O tactică s'ar impune: de a accepta tĕrgul, a lua în primire ambasadorii, misionarii, amploiații, și numai după-ce sunt toțĭ în siguranță, a deschide din nou ostilitățile și a-le impune cu metodă pedepsele, care se pot hotărî de acum.

Fiind cestiunea ambasadorilor resolvată, ar mai rĕmâné cestiunea chinesă, care e critică la culme. Când prințul Cen,g când chiar și împěratul cel stricat, chiar și mama lui, Agripina cea imperială, și — ipotesă neprobabilă — chiar Li-Hung-Chang ar fi cu bunăvoință față de intențiunile de a păstra pacea, sinceritatea lor n'ar fi ascultată acolo: ea n'ar îmblândi nicĭ decum zelul fanatic al Boxerilor, cărora populațiunea désă le-ar reserva o simpatiă latentă, décă nu chiar un ajutor puternic. Ar fi copilăriă de a nu-o concede: cei turbațĭ sunt póte relativ mai rarĭ, dér cei nemulțămițĭ sunt nenumĕrațĭ. Monstrul e înverșunat. Și înverșunarea, décă nu se potolesce la timp, va isbucnii în furii periodice.....

*Lucca.*

## Convocărĭ.

Comitetul despărțĕmêntului *Hida-Huedin* al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român" prin asta convócă adunarea cercuală pe *12 August 1900 în Hida* (Hidalmas) și învită cu tótă onórea pe toțĭ membrii și pe toțĭ aceia, carĭ se interesézâ de „Asociațiune" și doresc a promova interesele ei, sě participe la acéstă adunare a despărțământului, care se va ține după următorul

Program: 1) Participare în corpore la serviciul divin, ce se va celebra în biserica română gr. or. din Hida la 10½ óre a. m. 2) După întrunirea în localul destinat pentru ținerea adunării: deschiderea acesteia prin directorul-președinte al despărțĕmêntului. 3) Esmiterea unei comisiunĭ pentru verificarea procesului verbal al adunării. 4) Raportul comitetului despre activitatea despărțĕmêntului. 5) Raportul cassarului, conținênd rațiociniul de pe anul espirat și proiectul de budget pe anul viitor. 6) Esmiterea comisiunilor: a) pentru încassarea taxelor și câștigarea de membri noi pentru „Asociațiune"; b) pentru censurarea raportului comitetului; c) pentru censurarea raportului cassarului conform punctului 5. 7) Disertație conform §-lui 37 din statute. 8) Rapórtele comisiunilor esmise, conform punctului 6, și deliberare asupra lor din partea adunării. 9) eventuale propunerĭ. 10) Esmiterea a doi delegațĭ, carĭ sě represinte despărțĕmêntul la adunarea generală a „Asociațiunii". 11) Inchiderea adunării prin președinte.

Din ședința comitetului despărțĕmêntului Hida-Huedin, ținută în B.-Huedin, în 17 Iulie st. n. 1900.

*Ioan Pop,* director-președinte. *Dr. Andreiŭ Pop,* notar-controlor.

Din încredințarea comitetului central al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român" cu Nr. 1033—1899, subscrisul îmĭ iau libertate a convoca pe diua de *14 August n. a. c.* la 11 óre a. m. în localitatea institutului „Someșana" pe toțĭ p. t. domnĭ din comitatul Solnoc-Dobâca, carĭ se interesézâ de înaintarea în cultură a poporului român și de literatura română la *adunarea organisării despărțĕmêntului* din comitatul nostru al „Asociațiunei".

Notez că, conform arondărei noue decisă sub Nr. 1033—1899 prin comitetul central al „Asociațiunei", despărțĕmêntul nostru se estinde pe întregul teritor al comitatului „Solnoc-Dobâca", afară de comunele: S.-Petru, Panticeu și Sotelic.

Cu stima

*Dr. Teodor Mihali.*

NECROLOG. Dr. Arpad *Papp* advocat în loc și membru al mai multor societăți și corporațiunĭ din orașul nostru, după o îndelungată bólă a rĕposat alaltăerĭ în 4 August în etate de 36 anĭ.

## Despre educațiunea fisică a femeei.

Conferență ținută la clubul militar din Călărași, de d-l *Amedeu Georgescu*, prof. de gimnastică.

— Fine. —

Grecii înțeleseseră fórte bine trebuința gimnasticei, ca educațiune fisică a femeii. Ei considerau cultura estetică prin musică și gimnastică ca cel dintâiŭ mijloc de educațiune.

In Sparta, femeile făceau esercițiĭ gimnastice ca și bărbații. Instrucțiunea publică la dênșii nu cuprindeau decât gimnastica, cântul, musica, jocurile gimnastice și lupte. Numai gimnastica a dat acea rasă de femei curagióse, carĭ diceau fiilor lor dându-le pavăza: „Intórce-te biruitor, séu rĕmâĭ pe câmpul de luptă". Femeia lacedemoniană, pentru iubirea și fericirea patriei sale, era gata orĭ când a-șĭ sacrifica bucuria sa de mamă; întindênd fiiului sěu, care pleca în rěsboiŭ, scutul, îi dicea: „Intórce-te pe el, séu sub el". „Mai fă un pas", dicea o spartană fiiului sěu, care se plângea, că spada sa este pré scurtă. Prin anul 1184 înainte de Christos, adecă cu vre-o 431 anĭ înainte de fundarea Romei, în insula grécă „Lesbos" era o di, în care se făceau un fel de serbărĭ lesbiane, numite „Calisteie" și care erau așteptate cu atâta nerăbdare de femeile eoliane; ele se stringeau împrejurul templului Junonei, spre a-se întrece unele cu altele în frumusețea corpului lor și a grațiilor, pentru carĭ erau în vechime renumite.

La aceste serbărĭ, carĭ erau întocmite cu cea mai mare îngrijire, rolul de căpetenie îl aveau femeile.

Corul și jocurile gimnastice nu lipseau dela nicĭ o serbare a lor, mai puțin încă dela Calisteie, unde lumea venia sě admire dulcéța vocii, mlădierea corpului si ușurința mișcărilor.

Junele fete ale acestei insule primeau cu cea mai mare bucuriă acea di de sěrbătóre, în care îșĭ putea arăta înaintea publicului farmecul și grațiile lor.

Femeile romane de-asemenea urmau aceea metodă, făcênd esercițiĭ gimnastice și diferite jocurĭ atletice și chiar lupte ca gladiatorii.

Elveția, Germania și mai cu sémă Englitera au luat acestea ca esemple. Englezóicele dic: „Copilul meu nu cresce, decât odată, el are destul timp sě învețe". Ele opresc prin urmare, de a-se lua acele disposiții contra naturei, pe care le iau fetele nóstre, dându-le cât mai mult o educațiune fisică, și cu acésta în adevĕr sě credețĭ, că ele pregătesc femei, ér nu păpușĭ.

Ce deosebire între junele fete, crescute după sistemul engles, și junele nóstre parisiane.

Aci bóle, acolo putere și sănětate! Și drept vorbind, sě spunețĭ d-vóstrě, unde sunt cele mai instruite?

Mișcarea este o gimnastică fórte lesne de făcut și nu prea mult obositóre, adecă proporționată după puterea fiă-cărui și după trebuința, ce are; este tot atât de trebuincióse femeii și orĭ-cărui om, precum este aerul pentru o pasĕre, care se înaltă spre ceriu.

Constituția femeei fiind cu totul nervósă, cere neapĕrat acest regim.

O fată până la etate de dece anĭ, va puté urma aceleașĭ esercițiĭ ca și băețiĭ.

Dela acéstă vîrstă sexurile încep a-se deosebi mai bine. Astfel formele la femeie sunt, cu deosebire de șoldurĭ și de sîn, mai micĭ, mai gingașe, mai moi, decât formele bărbatului, ósele sunt mai micĭ și nu atât de tarĭ și scheletul ei are mai mult mai puțin neregularitățĭ, ca ale bărbatului. Pentru femeiă, cea mai mare lățime se observă între șoldurĭ, pe când la bărbațĭ se vede acea lățime la umerĭ; pe lângă acestea, la bărbațĭ se vede o formă mai mult ascuțită, pe când la femei o formă mai mult rotundă, asemenea colóna vertebrală este mai adusă, decât la bărbat.

Spatele presintă de ordinar óre-care rotunjime și nu este lat ca cel al bărbatului, apoi vețĭ observa, că mușchii sunt mai puțin roșii, mai puțin legațĭ ca cei ai bărbatului, afară de mușchii din regiunea basinului, unde se află cei mai puternicĭ și care se pot numi mușchĭ bărbătescĭ.

Nu voiŭ căuta și n'am avut intențiunea de-a urmări mai mult studiul acesta al anatomiei, decât numai spre a face sě se înțelégă, că femeile au trebuință de-o gimnastică, bine înțeles orĭ cât de puțin deosebită, de aceea a bărbaților.

Póte fi femeiă de spirit, fără sě fiă slabă și bolnăviciósă, póte fi de-asemenea frumósă, fără sě aibă în față gălbenéla de mórte a unei ofticióse.

Femeile nóstre nu trebue sě aibă o instrucțiune inferióră femeilor celorlalte națiunĭ mai înaintate; de-asemenea și fisicesce ele trebue sě se găsécă pe aceeașĭ tréptă și de vigóre și de sĕnĕtate.

Soțiă și mamă, étă sórtea femeei, cea mai nobilă a ei misiune și pentru care ea trebue sě scie sě facă cele mai marĭ sacrificii.

Orĭ cât de puțin le va plăcé femeilor, în general vorbind, esercițiile gimnastice, mișcările, este trebuincios, ca ele sě pună odată și bine la o parte aceste prejudecățĭ ridicole.

Societatea viitóre are trebuință de ómenĭ viguroșĭ la corp și desvoltațĭ la minte.

Statul decĭ are datoria de-a îngriji din timp, ca tinerimea sě fiă pregătită pentru acéstă stare viitóre.

După cum o familiă séu chiar un individ piere și se nimicesce, tot astfel se va perde și va cădé un popor, când nu va fi pregătit în destul în facultățile fisice și intelectuale pentru marea luptă socială.

Desvoltarea civilisațiunei face ca lupta pentru esistență sě crescă mereu. Acele timpurĭ comode de odinióră, s'au dus. Numai acela, care în timpul tinereței a fost desvoltat fisicesce și intelectualicesce, numai acela dic, va fi destul de pregătit pentru marile lupte, ce-l așteptă în viață, și numai acela va puté ține piept tuturor greutăților, ce stau în drumul celor ce vor sě trăéscă.

Fata, viitórea soțiă, mamă educătóre, are decĭ probleme marĭ de desvoltat.

In interesul decĭ al frumuseței, al grației, ce au unele femei, tot atât cel puțin și în interesul sănĕtății și a îmbunătățirei viitórei rasse a lor, se cere a face esercițiĭ, mișcărĭ corporale.

Nu trebue sě se dea la o parte nicĭ o femeiă de-a face gimnastică, fiă din orĭ-ce clasă a societății; căcĭ dela miscările libere moderate, în órele lor libere, atérnă sănětatea, vigórea femeei, cum și viitorul unui stat, unei națiunĭ; și nu cred, că va fi departe acea di, în care Statul, cunoscênd și simțind și mai bine nevoia de brațe vînjóse, — de luptătorĭ aprigĭ viguroșĭ — va căuta sě impună în mod obligatoriu și fetelor gimnastica, precum au impus'o și băeților și se va ocupa mai de-aprópe de educațiunea lor fisică. Prin urmare, vedețĭ însemnătatea educațiunei fisice a femeei atât pentru ea însă-șĭ, cât și a unei națiunĭ, căcĭ am dis și o mai repet, încheind, că: „*Sănĕtatea și vigórea femeei, este vigórea națiunei*".

## ULTIME SCIRI.

**Shanghai**, 6 August. Chinesii *au rupt canalul; tot ținutul între Tien-Cin și Peking e inundat. Li-Hung-Ciang s'a sinucis.*

## Literatură.

Din „*Cura de apă*" ed. IV, apărută de curend, se pot procura esemplare și dela Tip. „A. Mureșianu" cu 3 cor. plus 20 banĭ porto. Legată în scórță și cu esterior plăcut 4 cor. plus 30 b. porto. Cu a lui Kneipp e cunoscută în tótă lumea și scrierile sale cu prețiósele poveție igienice ar trebui sě se afle în tótă familia, precum și în bibliotecile poporale, căcĭ țĕranii pot profita mai mult de ele. Opul cuprinde peste 600 pag, și are o scală alfabetică a tuturor bólelor și povețelor de carĭ se tractéză în op, în numĕr cam de *2200*.

*Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.*
*Redactor responsabil: Gregoriu Maior.*

## Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov,
## se pot procura următórele cărţi:

*Cărţi cu preţurĭ reduse.* Atragem atenţiunea cetitorilor asupra cărţilor de mai jos, carĭ au fost puse la disposiţia administraţiei diarului nostru spre a se da, drept premii, d-lor abonenţĭ ai „Gazetei Transilvaniei“ cu preţurĭ reduse, ba chiar *numai pe jumĕtate, de cum s'au vêndut până acum.* Lista acestor cărţĭ este următórea:

1) *Lascar Viorescu*, ***O icónă a Moldovei din 1851*** de *Wilhelm de Kotzebue.* E cunoscută acéstă scriere ca o lucrare istorică de mare valóre în literatura nóstră, Conţine 268 pag. cu tipar curat şi hârtie de lux. Preţul în loc de 4 cor., cum s'a vêndut până acum, este adĭ numai *2 cor* (+ 30 banĭ porto.)

2) ***Poesii*** de *Veronica Micle*, regretata nóstră poetă. Conţine 144 pag. In loc de 3 cor., se vinde numai cu *1 cor. 50 b.* (+ 10 b. porto).

3) ***Poesii complecte*** de Carol *Scrob.* Numele acestui autor este de asemenea bine cunoscut literaţilor noştri şi poesiile lui ocupă un loc frumos în literatura română. Preţul s'a redus dela 4 la *2 cor.* (+ 20 b. porto).

4) ***Instrucţiunea gimnasticei*** în şcólele de băeţĭ şi de fete. Cu 57 figurĭ în text, de *D. Ionescu*, profesor de gimnastică la liceul Lazăr şi la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ. Preţ: în loc de 3 cor. e 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto) De lipsă e mai cu sémă pentru învĕţătorĭ.

5) ***Originea monedelor*** (a banilor) de *M. C. Suţu*, o interesantă conferenţă ţinută la Ateneul Român din Bucurescĭ. In loc de 1 leu se vinde cu 50 banĭ.

6) ***Poesii*** de *F. M. Stoenescu.* Este o carte mare de 252 pag. cu esterior plăcut şi bine îngrijit. Autorul e de asemenea cunoscut in literatura română şi versurile sale frumóse nu au lipsă de laudă, căcĭ se laudă de sine. In loc de 4 cor. se vinde cu 2 cor. (+ 10 b. porto.)

7) ***„Vreĭ să te iubéscă bărbatul?*** Broşura cu acest titlu conţine poveţe practice seriόse şi fórte potrivite pentru familiile bune. Preţul dela 1 cor s'a redus la 50 b. (+ 5 b. porto).

*

O carte valorósă, scrisă de d-l *Ioan Popea*, profesor la şcólele române din Braşov. Cartea este întitulată: ***„Caractere morale***, esemple şi sentinţe culese din istoriile şi literaturile popórelor vechĭ şi moderne“. Acéstă carte, atât prin esteriorul sĕu elegant, cât şi prin cuprinsul sĕu bogat, de aprópe 400 pagine, este o adevĕrată podóbă în literatura nóstră. Atragem asupra ei atenţiunea tuturor Românilor iubitorĭ de carte; în ea cetitorul va găsi o comóră nespus de preţiósă de învĕţăturĭ, de mângâierĭ, de însufleţirĭ spre tot ce e moral, nobil şi frumos. Preţul 1 fl. 25 cr. (cu posta 1 fl. 35.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge şi portul postal. — Se află de vêndare la Tipografia „A. Mureşianu“, la librăria N. I. Ciurcu şi la librăria H. Zeidner în Braşov.

*

### Scrierĭ scolare.

*Istoria pedagogiei* de *V. Gr. Borgovan* O carte nouă şi de mare interes pentru toţĭ bărbaţii de şcólă. Preţul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

*Istoria Biblică* pentru folosul şcólelor poporalĭ din diecesa Gherlei. (Cu permisiunea superiorilor) Tipărită în 1898, Partea I (Testamentul vechiŭ) costă 25 cr., ér partea II (Testamentul nou) 20 cr. plus câte 3 cr. porto de fiă-care.

*Cântul în şcóla poporală* de *Iuliu Pop.* învĕţător în Năsĕud. Teoriă, praxă şi cântărĭ. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Preţul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

*Manual catechetic* pentru primii anĭ şcolasticĭ, ca îndreptar pentru catecheţĭ, învĕţătorĭ şi părinţĭ, prelucrat de *Basiliu Raţiu*, fost profesor în seminariul din Blaşiu şi vicar la Făgăraş. Preţul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

*„Invĕţătura creştinéscă, séu Catechismul mare* pentru tinerimea greco-cath. *Ediţiunea III.* (1898). Cu binecuvêntarea episcopului de odinióră al Gherlei, Ioan Alexi. Noua ediţiune a apărut cu îmbunătăţirĭ şi e tipărită cu ortografia cu semne. Conţine 284 pag, format 8°, e legată solid şi costă 80 cr. (cu posta 90 cr.)

### Cursul la bursa din Viena.

Din 4 August 1900.

| | |
|---|---|
| Renta ung. de aur 4%. . . . . | 115.50 |
| Renta de coróne ung. 4%. . . . | 90.80 |
| Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% . | 19.75 |
| Impr. căil. fer. ung. înargint. 4½% | 99.30 |
| Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis. | 117.75 |
| Bonurĭ rurale ungare 4% . . . . | 91.15 |
| Bonurĭ rurale croate-slavone . . . | 93.— |
| Impr. ung. cu premii . . . . . . | 158.— |
| Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin . | 139.— |
| Renta de argint austr. . . . . . | 97.80 |
| Renta de hârtie austr. . . . . . | 97.40 |
| Renta de aur austr. . . . . . . | 115.95 |
| Losurĭ din 1860. . . . . . . . | 134.— |
| Acţii de-ale Băncei austro-ungară . | 17.12 |
| Acţii de-ale Băncei ung. de credit . | 685.— |
| Acţii de-ale Băncei austr. de credit . | 664.50 |
| Napoleondorĭ . . . . . . . . | 19.33 |
| Mărcĭ imperiale . . . . . . . | 118.50 |
| London vista. . . . . . . . | 242.90 |
| Paris vista . . . . . . . . | 96.60 |
| Rente de coróne austr. 4% . . . | 97.65 |
| Note italiene . . . . . . . . | 90.60 |

### Cursul pieţei Braşov.

Din 6 August 1900.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnota rom. | Cump. 19.08 | Vênd. | 19.12 |
| Argint român. | Cump. 18.80 | Vênd. | 18.84 |
| Napoleond'orĭ. | Cump. 19.30 | Vênd. | 19.33 |
| Galbenĭ | Cump. 11.30 | Vênd. | 11.40 |
| Ruble Rusescĭ | Cump. 127.— | Vênd. | 128.— |
| Mărcĭ germane | Cump. 58.50 | Vênd. | —.— |
| Lire turcescĭ | Cump. 10.75 | Vênd. | —.— |
| Scris. fonc. Albina 5% | 100.— | Vênd. | 101.— |

### Cursul losurilor private

din 1 Aug. 1900.

| | cump. | vinde |
|---|---|---|
| Basilica . . . . . . . . | 12.60 | 13.60 |
| Credit . . . . . . . . | 384.— | 387.— |
| Clary 40 fl. m. . . . . . | —.— | —.— |
| Navig. pe Dunăre. . . . . | —.— | —.— |
| Insbruck . . . . . . . . | 64.50 | 66 50 |
| Krakau . . . . . . . . | 72.— | 72.50 |
| Laibach . . . . . . . . | 47.50 | 49.50 |
| Buda . . . . . . . . | 125.— | 128.— |
| Palffy . . . . . . . . | 131.— | 133.— |
| Crucea roşie austriacă . . | 42 50 | 43 50 |
| „ „ ung. . . . . | 20 — | 21.50 |
| „ „ ital. . . . . | —.— | —.— |
| Rudolf . . . . . . . . | 63 50 | 65.50 |
| Salm . . . . . . . . | —.— | —.— |
| Salzburg. . . . . . . . | 60 25 | 61.25 |
| St. Genois . . . . . . . | 184.— | 186 — |
| Stanislau . . . . . . . | —.— | —.— |
| Trientine 4½% 100 m. c. . | —.— | —.— |
| „ 4% 50 . . . . . | —.— | —.— |
| Waldstein . . . . . . . | —.— | —.— |
| „ de 10 francĭ . . . | —.— | —.— |
| Banca h. ung. 4% . . . . | —.— | —.— |

Nr. 159—900.

## Publicaţiune de licitaţiune.

Biserica română gr.-or. cu hramul Sft. Nicolae din Braşov-Scheiŭ şi biserica cu hramul Sft. Adormirĭ din Braşov-Cetate **vênd pe cale de licitaţie**, prin oferte verbale şi în scris, următórele **parcele, locurĭ de clădire**, carĭ constitue proprietatea lor şi se află în Braşov-Blumena între stradele Nouă a isvorului (prin care merge Tramwaiul) şi Calea fabricei, şi anume:

1) Parcela cu nr. XII. în estensiune de 889 m² cu fl. 1 50, ca preţ de strigare.

2) Parcela cu nr. XIII, în estensiune de 1180 m² cu fl. 2.— ca preţ de strigare.

Licitaţia pentru vinderea celor douĕ parcele se va ţiné *în 15 August st. n. la 9 óre a. m.* în cancelaria Eforiei şcólelor centrale române gr. or. din loc, unde şi până atuncĭ se pot vedé planul şi condiţiunile de licitaţiune.

Până în 14 August st. n. se pot face şi înainta Eforiei şcolare oferte în scris provĕdute cu 10% din preţul oferit ca vadiŭ, şi declaraţiunea, că cunósce şi se supune condiţiunilor de licitaţiune.

La dorinţa cumpĕrătorului jumĕtate din preţul de cumpĕrare i-se póte lăsa ca împrumut întabulat pe parcela cumpărată cu 6% interese anual.

Braşov, în 4 Agust n. 1900.

**Eforia şcólelor centrale române ort. rĕsăritene Braşov.**

1049.1—3.

Sz 5521—1900.
tlkvi.

## Árverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék, mint tlknyvi hatóság, közhirré teszi, hogy az „Albina“ takarék- és hitel intézet brassói fioktelepe végrehajtatónak Puiu Badea Todor brassói illetőségü végrehajtást szenvedő elleni 1000 korona tőke-követelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a brassói kir. járásbiróság) területén lévő és a brassói 2713 sz. tjkvben A † alatt foglalt 3057 es 3058 hrsz. ingatlanra 2600 koronában, ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte. és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1900. évi szeptember hó 5-ik napján d. e. 9 órakor** ezen kir. törvszék árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozok tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes érték papirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170 §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Brassó, 1900 évi junius hó 21-én.

**A kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság.** 1039.1—1.

## Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

**Valabil din 1 Maiŭ st. n. 1900.**

### Plecarea trenurilor din Braşov.

**Dela Braşov la Budapesta:**

I. Trenul mixt la óra 5·8 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·48 min. séra.
IV. Tr. acc. la óra 10·26 min. séra. (Arad)

**Dela Braşov la Bucuresci:**

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 11 a. m.
III. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).
IV. Tr. acc. la óra 5·14 m. dim. (dela Arad).

**Dela Braşov la Kezdi Oşorheiu:**

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad, Ciuc-Szereda, la óra 3·20 min. nóptea.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 m. p. m. (are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Szereda).

**Dela Braşov la Zĕrnesci (gar. Bartolomeiu).**

I. Trenul mixt la óra 9·2 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 5 26 min. p. m.
III. Tr. mixt, la óra 9·30 min. séra.

**Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:**

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 min. p. m.

### Sosirea trenurilor în Braşov:

**Dela Budapesta la Braşov:**

I. Tr. acc. peste Arad la óra 5·7 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 8 dim.
III. Tr. accel. peste Cluşiu la ó. 2·9 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 10·25 min. séra.

**Dela Bucurescĭ la Braşov:**

I. Trenul mixt, la óra 6.58 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).
II. Trenul accel. la óra 2·18 min. p. m.
III. Trenul mixt, la óra 9·27 min. p. m. (din Maiu 15 — 15 Sept.)
IV. Trenul acelerat, la óra 10·14 m. séra.
V. Tren de pers. la óra 2.10 min. p. m. (din 1 Iulie, Joia şi în tóte sĕrbătorile).

**Dela Kezdi-Oşorheiu la Braşov:**

I. Trenul de persóne la óra 8·25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgiu, Ciuc-Sereda şi Ciuc-Gyimes).
II. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt, la óra 6·48 m. séra (are legătură cu Ciuc-Sereda).
IV. Tr. mixt, la óra 10·4 m. séra (pl. dela St.-Georgiu, în Iul. 1—15 Sept. în tóte sĕrbătorile).

**Dela Zĕrnescĭ la Braşov (gar. Bartolomeiu).**

I. Trenul mixt la óra 7·2 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·12 min. p. m.
III. Tr. mixt la óra 8·18 min. séra.

**Dela Ciuc-Ghimes la Braşov:**

I. Trenul de pers. la óra 8·25 m. dim.
II. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·48 min. séra
V. Tr. mixt la óra 10·04 min. séra. (din Palanca dela 1 Iulie—15 Sept. în tóte sĕrbătorile).

## ABONAMENTE
### LA
## „GAZETA TRANSILVANIEI“

*Preţul abonamentului este:*

**Pentru Austro-Ungaria:**

Pe trei lunĭ . . . . . . . . 3 fl. —
Pe şése lunĭ . . . . . . . . 6 fl. —
Pe un an . . . . . . . . . 12 fl. —

**Pentru România şi străinătate:**

Pe trei lunĭ . . . . . . . . 10 fr.
Pe şése lunĭ . . . . . . . . 20 fr.
Pe un an . . . . . . . . . 40 fr.

**Abonamente la numerele cu data de Duminecă.**

**Pentru Austro-Ungaria:**

Pe an . . . . . . . . . . 2 fl. —
Pe şése lunĭ . . . . . . . . 1 fl. —
Pe trei lunĭ . . . . . . . . 50 cr.

**Pentru România şi străinătate:**

Pe an . . . . . . . . . . 8 francĭ.
Pe şése lunĭ . . . . . . . . 4 francĭ.
Pe trei lunĭ . . . . . . . . 2 francĭ.

Abonamentele se fac mai uşor şi mai repede prin **mandate postale.**

Domnii carĭ se vor abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămurit şi a arăta şi posta ultimă.

**Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.**